

The First Old Man

1. Bereishis 24:1

כד, א ואברהם זקן, גא בנים; וה' ברך את-אברהם, בכל.

2. Talmud Bavli, Baba Metzia 87a

עד אברהם לא היה זקנה, מאן דהוה בעי למשתעי בהדי אברהם - משתעי בהדי יצחק, בהדי יצחק - משתעי בהדי אברהם. אתא אברהם, בעא רחמי והוה זקנה, שנאמר + בראשית כד + ואברהם זקן בא בימים. עד יעקב לא הוה חולשא, אתא יעקב בעא רחמי והוה חולשא, שנאמר + בראשית מח + ויאמר ליוסף הנה אביך חלה.

3. Midrash Tanchuma, Chayei Sarah 5

שלשה בני אדם תבעו שלשה דברים בניהם, ומהם התחילו תחילה, אברהם תבע הזקנה, אמר אברהם אב ובנו נכנסין לעיר ואינו ניכרין איזהו הגדול ואיזהו הקטן, אמר הקדוש ברוך הוא אתה תבעת זקנה בפיך, חייך בך אני מתחיל, שנאמר ואברהם זקן

Honoring Age For the Sake of Age

4. Vayikra 19:32

יט, לב מפני שיבה תקום, וקדרת פני זקן; ונראת מאלקיך, אני ה'.

Elderly woman breaks student's nose for failing to give up bus seat

An elderly Japanese woman attacked a student and broke his nose after he refused to give her his seat on a bus.

Tamiko Masuta, 66, the manager of an apartment complex, was arrested after assaulting the teenager on a bus with her umbrella. According to witnesses, she flew into a rage when the student did not stand up and offer her his place, designated as a "silver seat" for elderly passengers. As well as striking him with an umbrella, the pensioner kicked the 18-year-old student and inflicted bruising as well as the broken nose.

Police said she has refused to either admit or deny the charges against her, but added that she has been questioned previously over assaults on students in buses in the city and been given verbal warnings about her conduct. The incident in Nagasaki is symptomatic of the widening chasm between the generations in Japan, with older people continuing to expect young people to show the respect that is traditional in Japanese society for the elderly.

5. Talmud Bavli, Kiddushin 32a-b

ת"ר: +ויקרא יט+ מפני שיבה תקום - יכול אפילו מפני זקן אשמאי? ת"ל: זקן, ואין זקן אלא חכם, שנאמר: +במדבר יא+ אספה לי שבעים איש מזקני ישראל; רבי יוסי הגלילי אומר: אין זקן אלא מי שקנה חכמה, שנאמר: +משלי ח+ ה' קנני ראשית דרכו.

יכול יעמוד מפניו ממקום רחוק? ת"ל: תקום והדרת, לא אמרתי קימה אלא במקום שיש הידור. יכול יהדרנו בממון? ת"ל: תקום והדרת, מה קימה שאין בה חסרון כיס, אף הידור שאין בו חסרון כיס. יכול יעמוד מפניו מבית הכסא ומבית המרחץ? ת"ל: תקום והדרת, לא אמרתי קימה אלא במקום שיש הידור. יכול יעצים עיניו כמי שלא ראהו? ת"ל: תקום ויראת, דבר המסור ללב נאמר בו +ויקרא יט+ ויראת מאלקיך. רבי שמעון בן אלעזר אומר: מנין לזקן שלא יטריח? ת"ל: זקן ויראת.

איסי בן יהודה אומר: מפני שיבה תקום - אפילו כל שיבה במשמע.

רבי יוסי הגלילי היינו תנא קמא! איכא בינייהו יניק וחכים, ת"ק סבר, יניק וחכים לא, רבי יוסי הגלילי סבר: אפילו יניק וחכים. מ"ט דרבי יוסי הגלילי? אמר לך: אי ס"ד כדקאמר ת"ק, א"כ, נכתוב רחמנא מפני שיבה זקן תקום והדרת, מ"ש דפלגינהו רחמנא? למימר, דהאי לאו והאי לאו האי, ש"מ: אפי' יניק וחכים. ות"ק? משום דבעי למיסמך זקן ויראת. ותנא קמא מ"ט? אי ס"ד כדקאמר רבי יוסי הגלילי, א"כ, נכתוב רחמנא מפני שיבה תקום והדרת תקום והדרת פני זקן, ומדלא כתב הכי, ש"מ חד הוא.

6. Rashi, ad loc. [R. Shlomo Yitzchaki, born in Troyes, Northern France, 1040- 1105]

זקן חשנאי - חשם רשע ועם הארץ.

7. Tosfos, ad loc. [Composed by French and German Talmudists during the twelfth to fourteenth centuries C.E.]

זקן אשמאי - פי' בקונטרס אשמאי רשע ועם הארץ וקשה דהיכי קאמר איסי בן יהודה דשיבה משמע אפילו זקן אשמאי והלא מצוה אפילו להכותו לבזותו לזלזלו לכך פר"ת אשמאי לשון שוממין כמו פתחי שמאי דמנחות (דף לג:): כלומר בור ועם הארץ כדמתרגמינן והאדמה לא תשם וארעא לא תבור (בראשית מז).

Halacha:

8. Rambam, Talmud Torah 6:9 [R. Moshe b. Maimon (Maimonides), born in Cordova Spain and died in Egypt, 1138-1204]

מי שהוא זקן מופלג בזקנה אף על פי שאינו חכם עומדין לפניו, ואפילו החכם שהוא ילד עומד בפני הזקן המופלג בזקנה, ואינו חייב לעמוד מלא קומתו אלא כדי להדרו, ואפילו זקן כותי ד מהדרין אותו בדברים ונותנין לו יד לסומכו שנאמר מפני שיבה תקום כל שיבה ה במשמע.

9. **Shulchan Aruch**, YD 244:1 [R. Yosef b. Ephraim Karo, born in Toledo Spain and died in Safed, 1488-1575]

מצות עשה לקום מפני כל חכם, אפילו אינו זקן אלא א יניק וחכים, ואפי' אינו רבו, רק שהוא גדול ממנו וראוי ללמוד ממנו). (טור בשם הרמב"ם ור"ן פ"ק דקדושין). וכן מצוה לקום מפני שיבה, דהיינו בן שבעים שנה, (אפילו הוא עם הארץ, ובלבד שלא יהיה רשע). (ב"י בשם התוספות ובהגהות מ"י פ"ו ומרדכי פ"ק דקדושין ור' ירוחם ור"ן ור"ת).

10. **Shulchan Aruch**, YD 244:7 [R. Yosef b. Ephraim Karo, born in Toledo Spain and died in Safed, 1488-1575]

אפילו חכם שהוא ילד, עומד בפני הזקן המופלג בזקנה. ואינו חייב לעמוד מלא קומתו, אלא כדי להדרו. ואפילו זקן גוי, מהדרים אותו בדברים ונותנים לו יד לסומכו.

Who Gets Precedence?

11. **Talmud Bavli**, Baba Basra 120a

להלן מנאן הכתוב דרך גדולתו וכאן דרך חכמתו, מסייעא ליה לרבי אמי, דא"ר אמי: בישיבה הלך אחר חכמה, במסיבה הלך אחר זקנה. א"ר אשי: והוא דמפליג בחכמה, והוא דמפליג בזקנה.

12. **Rashbam**, ad loc. [R. Shmuel b. Meir, Troyes France, Rashi's grandson, 1080-1160]

להלן - כשישאו צנות ללפחד מנאן הכתוב דרך גדולתו דכתיב ותהיינה מחלה תרצה חגלה ומלכה ונועה צנות ללפחד לצני דודיהן לנשים ומסתבר דכך נולדו כדכתיב לא יעשה כן במקומו לתת הצעירה לפני הצעירה (בראשית כט).

וכאן - כשעמדו לפני משה דרך חכמתו כסדר שהן חכמות זו יותר מזו הקדימן הכתוב מחלה נועה חגלה ומלכה ומסתבר אמר' הכי דלא ליקשו קראי אהדדי.

בישיבה - צין לדין צין לשאר ישיבות של תורה משיצין את החכם למעלה מן הזקן וכדמפרש לקמיה שהחכם מופלג מכל חזיריו צחכמה שחכם הוא מאד אצל צביל שהוא חכם מעט מן הזקן אין מכבדין אותו יותר מן הזקן שהוא חכם קצת ומצנות ללפחד איכא למילף דגבי שאלת הדין מקדים הכתוב חכמה תחלה.

צמסיבה - של משתה וה"ה לנישואין.

13. **Shulchan Aruch**, YD 244:18 [R. Yosef b. Ephraim Karo, born in Toledo Spain and died in Safed, 1488-1575]

היו ביחד, חכם שמופלג בחכמה והוא בחור וזקן שמופלג בזקנה והוא חכם קצת; בישיבה של דין או של תורה, הולכים אחר החכמה להושיב החכם בחור בראש ולדבר תחילה. ובמסיבה של משתה יג או של נישואים, הולכים אחר הזקנה להושיבו בראש. כא] ואם החכם מופלג בחכמה והזקן אינו מופלג בזקנה, בכל מקום הולכים אחר החכמה. ואם הזקן מופלג בזקנה והחכם אינו מופלג בחכמה, בכל מקום הולכים אחר הזקנה, הואיל והוא חכם קצת. כב] ואם אין שום אחד מהם מופלג, לא זה בחכמה ולא זה בזקנה, יד <א> הזקן קודם בכל מקום.

How Universal?

14. **Talmud Bavli**, Kiddushin 33a

אמר ר' יוחנן: הלכה כאיסי בן יהודה. ר' יוחנן הוה קאי מקמי סבי דארמאי, אמר: כמה הרפתקי עדו עלייהו דהני. רבא מיקם לא קאי, הידור עבד להו. אביי יהיב ידא לסבי.

15. **Tosfos**, Kiddushin 32b [Composed by French and German Talmudists during the twelfth to fourteenth centuries C.E.]

מאי שנא דפלגינהו ש"מ דהאי לאו האי - וה"ק מפני שיבה תקום והדרת תקום והדרת פני זקן שקנה חכמה ש"מ אפי' יניק וחכים ופירש בקונט' מדקפיד קרא אחכמה ש"מ דזקן לאו אשמאי אלא בעינן חכמה בהדיה דליכא למימר ר' יוסי נמי אזקן אשמאי פליג וקאמר דלא בעינן חכמה דא"כ היינו איסי בן יהודה כן פירש הקונטרס ועוד מוסיף ר"י דליכא למימר נמי דודאי פליג ואמר זקן אשמאי מהני ואיסי פליג עליה ואומר אפי' סבי דארמאי דהא כל שיבה במשמע קאמר הא לא אשכחן בשום דוכתא דזקן עובד כוכבים צריך לכבדו ועוד דלקמן (דף לג.) קאמר דרבי יוחנן הוה קאי מקמי סבי ארמאי ותלי טעמא בכמה הרפתקי עדו עלייהו ולא קאמר משום דאיסי

16. **Ran**, Kiddushin 14a Dapei HaRif [R. Nissim ben Reuven of Gerona, Barcelona 1320- 1380]

אמר אביי הל' כאיסי בן יהודה. דכל שיבה במשמע ואפי' זקן אשמאי דהיינו בור אבל רשע לא וכ"ש עובד כוכבים ור' יוחנן דהוה קאים מסבי ארמאי כדאיתא בסמוך מפני דרכי שלום בעלמא הוה עביד הכי דהא רבא הוה עביד להו הדור ואביי יב להו ידא ולא הוה קיימי מקמייהו ונראה מפרש"י ז"ל דאיסי בן יהודה ס"ל כר' יוסי הגלילי ביניק וחכים והכי מסתברא דכיון דס"ל דשיבה אפי' אשמאי אלמא זקן באפי נפשיה מידריש ולא קאי אשיבה וליניק וחכים אתא דאי זקן וחכם קאמר למה לי משום חכמה תיפוק לי משום זקנה ולפי זה כיון דק"ל כאיסי נקיטין דעומדין מפני יניק וחכים

How Old is Old?

17. **Avos** 5:21

הוא היה אומר בן חמש שנים למקרא בן עשר למשנה בן שלש עשרה למצות בן חמש עשרה לתלמוד בן שמונה עשרה לחופה בן עשרים לרדוף בן שלשים לכח בן ארבעים לבניה בן חמשים לעצה בן ששים לזקנה בן שבעים לשיבה בן שמונים לגבורה בן תשעים לשוח בן מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם:

18. **Targum Onkelos**, Vayikra 19:32 [A proselyte of Roman origins. He lived one generation after the destruction of the second Temple, in the second century C.E.]

מן קדם דסבר באורייתא תקום ותהדר אפי סבא ותדחל מאלהך אנא יי:

Conclusion:

19. **Sifrei**, Behaaloscha Piska 92

מזקני ישראל, לא במקום אחד ולא בשנים המקום חולק כבוד לזקנים ובכל מקום שאתה מוצא זקנים המקום חולק כבוד לזקנים כיוצא בו אתה אומר לך ואספת את זקני ישראל (שמות ג טז) וילך משה ואהרן ויאספו את כל זקני בני ישראל (שם / שמות / ד כט) ואל משה אמר עלה אל ה' אתה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל (שם / שמות / כד א) ואל הזקנים אמר שבו לנו בזה עד אשר נשוב אליכם (שם / שמות כ"ד / יד) ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל (ויקרא ט א) הא בכל מקום שאתה מוצא זקנים המקום חולק כבוד לזקנים רבי שמעון בן יוחי אומר מנין שאף לעתיד לבא כן המקום חולק כבוד לזקנים שני וחפרה הלבנה ובושה החמה כי מלך ה' צבאות בהר ציון ובירושלם ונגד זקניו כבוד (ישעיה כד כג) [נגד מלאכיו נגד נביאיו לא נאמר אלא ונגד זקניו כבוד] והרי דברים ק"ו ומה אם מי שאמר והיה העולם עתיד לחלוק כבוד לזקנים ק"ו בשר ודם [שחייב] לחלוק כבוד לזקנים וכן אתה מוצא שהמקום מצטער על זקן אחד כנגד כל ישראל שנאמר קצפתי על עמי חללתי נחלתי כביכול מחוללים על הכל אבל על זקן הכבודת עולך מאד (ישעיה מז ו).